

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อผู้สูงอายุอยู่ในภาวะที่เจ็บป่วยและจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ส่งผลให้ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในโรงพยาบาลที่เข้ามาดูแล ผู้ป่วยคนอื่นๆ กฎเกณฑ์ต่างๆ ในหอผู้ป่วย ตลอดจนโครงสร้างของอาคารสถานที่ ทำให้แบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยสูงอายุเปลี่ยนแปลงไป เช่น การอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น การถูกกำหนดเรื่องการรับประทานอาหาร ชนิดของอาหารที่รับประทาน การแต่งกายหรือการได้รับการรักษาพยาบาลในช่วงเวลาต่างๆ (Calkins & Naughton, 1999) จากภาวะที่เจ็บป่วยและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความต้องการการดูแลที่เพิ่มมากขึ้น ขณะเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล พยาบาลเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและดูแลผู้ป่วยสูงอายุตลอด 24 ชั่วโมง จึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุ

การดูแลผู้ป่วยสูงอายุจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การพยาบาลที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุแบบองค์รวม แต่ในทางปฏิบัติพบว่าพยาบาลมักให้ความสำคัญกับการดูแลทางด้านร่างกายมากกว่าการดูแลคนทั้งคนที่เป็นองค์รวมซึ่งประกอบด้วยกาย จิต สังคมและจิตวิญญาณ ทำให้ความต้องการด้านจิตสังคมและจิตวิญญาณของผู้ป่วยถูกมองข้ามไปหรืออาจได้รับการตอบสนองเพียงส่วนน้อย (ยิวดี, 2539 อ้างตาม วงรัตน์, 2544) สอดคล้องกับการศึกษาของเทเลอร์, ไฮฟิลด์และอเมนต้า (Taylor, Highfield and Amenta, 1994 cited by Stranahan, 2001) เกี่ยวกับทัศนคติของพยาบาลที่มีต่อการดูแลทางด้านจิตวิญญาณพบว่าพยาบาลที่ให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุแทบจะไม่ให้ความสำคัญกับการดูแลทางด้านจิตวิญญาณไม่ว่าจะเป็นการสวดมนต์หรือการอ่านบทสวดมนต์ให้ผู้ป่วยฟังและจากการศึกษาของ จูร์รัตน์ (2543) เกี่ยวกับความต้องการการพยาบาล ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและการพยาบาลที่ได้รับของผู้สูงอายุในโรงพยาบาลพบว่า ความต้องการทางด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยสูงอายุยังไม่ได้ได้รับการตอบสนองและจากการศึกษายังพบว่ามีความแตกต่างระหว่างความต้องการการพยาบาลและการพยาบาลที่ได้รับในทุกกิจกรรม จิตวิญญาณจึงเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในการให้การดูแลแก่ผู้ป่วยสูงอายุ เนื่องจากในภาวะที่เจ็บป่วยผู้สูงอายุมักมีความต้องการด้านจิตวิญญาณมาก

เป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อเป็นความหวังและกำลังใจในการเผชิญกับความเจ็บป่วย (ทศนีย์, 2543) จากความไม่แน่นอนและขาดความมั่นคงในชีวิตทำให้ผู้ป่วยสูงอายุต้องหาสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตวิญญาณซึ่งสิ่งยึดเหนี่ยวดังกล่าวก็คือศาสนาที่ตนเคารพและศรัทธา การปฏิบัติตามหลักศาสนาจึงช่วยให้จิตวิญญาณของผู้ป่วยสูงอายุสมบูรณ์ขึ้น (วงรัตน์, 2544) จากการศึกษาของฟิทเชต, เมเยอร์และเบอร์ตัน (Fitchett, Meyer and Burton, 2000 cited by Craven & Hirnle, 2003) เกี่ยวกับการดูแลด้านจิตวิญญาณในโรงพยาบาล พบว่ามีผู้ป่วยถึงร้อยละ 68 โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยสูงอายุมีความผูกพันกับศาสนา รวมทั้งมีความต้องการพบและร่วมสวดมนต์กับผู้นำศาสนาถึงร้อยละ 35 ของผู้ป่วยทั้งหมด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติทางศาสนาเป็นแนวทางหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดูแลด้านจิตวิญญาณแก่ผู้ป่วยในโรงพยาบาล (Gates & Fink, 2001 cited by Buckwalter, 2003) ทั้งนี้เนื่องจากศาสนาแต่ละศาสนาจะมีคำสอนเรื่องชีวิตและการดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเกื้อกูลกันซึ่งก่อให้เกิดความสุขสงบ นอกจากนี้พิธีกรรมและความเชื่อทางศาสนาจะก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ มีการรวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดจนให้กำลังใจในการเผชิญกับความทุกข์ยาก (ทศนีย์, 2545)

ในทัศนะของอิสลาม ศาสนาและจิตวิญญาณไม่มีสิ่งใดเด่นหรือสำคัญไปกว่าสิ่งใด (Clegg, 2003; Stoll et al., 1989 cited by Rassool, 2000) ทั้งนี้เนื่องจากมุสลิมมีความสัมพันธ์กับพระเจ้าเป็นเจ้า (อัลลอฮ์) ตลอดเวลาและมีการดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามบทบัญญัติในคัมภีร์อัล-กุรอานซึ่งเป็นโอองการของอัลลอฮ์และสุนนะฮ์ซึ่งเป็นจริยวัตรหรือแบบปฏิบัติของท่านศาสดามุฮัมมัดเป็นธรรมเนียมสูงสุดของมุสลิมที่มีการบัญญัติตั้งแต่ความเป็นอยู่ กิจยามารยาท กิจวัตรทั่วไป (ดิเรก, 2539; ดำรงค์, 2547) แม้กระทั่งในขณะที่เจ็บป่วยการปฏิบัติศาสนกิจก็ไม่สามารถยกเว้นได้ โดยเฉพาะการละหมาดซึ่งเป็นการแสดงถึงความเคารพและการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ หากพยาบาลได้มีการกระตุ้นหรือสนับสนุนให้ผู้ป่วยได้ปฏิบัติศาสนกิจที่สำคัญก็จะเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งทางจิตใจและจิตวิญญาณของผู้ป่วยให้มากยิ่งขึ้น (ดำรงค์, 2547) จากการศึกษาของ สมพร (2542) เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำนายภาวะจิตวิญญาณของผู้ป่วยสูงอายุในโรงพยาบาล พบว่าศาสนาอิสลามเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาวะจิตวิญญาณของผู้ป่วยสูงอายุในโรงพยาบาล ทั้งนี้เนื่องจากศาสนาอิสลามมีระบบความเชื่อและแนวทางการดำเนินชีวิตที่ครอบคลุมทุกด้านตั้งแต่เกิดจนตายซึ่งมุสลิมจะต้องยึดมั่นและถือปฏิบัติ ด้วยเหตุที่คำสอนทางศาสนามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติในทุกแง่มุม จึงทำให้สังคมมุสลิมมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากสังคมไทยโดยทั่วไป (มานี, 2544) ดังนั้นการดูแลผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล จึงเป็นการดูแลที่มีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมที่แตกต่างจากผู้ป่วยสูงอายุ

โดยทั่วไปในสังคม ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องมาจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่หล่อหลอมความคิด ความเชื่อและความศรัทธาของผู้ป่วยสูงอายุ ซึ่งแม้ว่าจะเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ผู้ป่วยสูงอายุก็ยังคงมีความต้องการการปฏิบัติและได้รับการปฏิบัติเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตวิญญาณอย่างเคร่งครัด

ด้วยประชากรส่วนใหญ่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นับถือศาสนาอิสลามและเป็นชุมชนที่มีความเคร่งครัดในหลักการและคำสอนทางศาสนามายาวนาน โดยเฉพาะการดูแลสุขภาพอนามัยซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการดำรงชีวิตและการดูแลให้ชีวิตคงอยู่ โดยมีหลักการของศาสนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ (กิตติ, นงพรรณและสายันต์, 2546; มานี, 2544) เมื่อเกิดความเจ็บป่วยมุสลิมมีความเชื่อว่า ความเจ็บป่วยเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และความเจ็บป่วยนั้นเกิดจากการทดสอบความอดทนในการบำบัดรักษา รวมทั้งเป็นการทดสอบความศรัทธาที่มีต่อพระเจ้า ดังนั้นเมื่อเกิดการเจ็บป่วยจึงต้องยอมรับและรีบบำบัดรักษา หากเจ็บป่วยทางกายก็เข้าในการบำบัดรักษา แต่หากเกิดความเจ็บป่วยทางจิตวิญญาณสิ่งที่จะช่วยได้ก็คือศาสนาและความศรัทธา หากผู้ป่วยมุสลิมมีความเข้าใจและมีความศรัทธาต่อพระเจ้ายิ่งจะทำให้มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับความเจ็บป่วย (ดำรงค์, 2547) ดังนั้นในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจึงเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้ป่วยเกิดสุขภาวะทางจิตวิญญาณเพื่อให้เกิดกำลังใจ ความหวังและมีพลังที่จะต่อสู้กับความเจ็บป่วยและในที่สุดก็จะนำไปสู่การมีสุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณต่อไป

ดังนั้น ในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมนอกจากพยาบาลจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลแล้วนั้น พยาบาลจะต้องมีทัศนคติในการมองโลกที่เข้าใจบริบทของสังคมไม่ว่าจะเป็นศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีในการดำเนินชีวิตของชุมชนนั้นๆ (สุภัทร, 2546) จากการศึกษาของโซเคนและคาร์สัน (Soeken & Carson, 1986 cited by Stranahan, 2001) พบว่าพยาบาลที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักคำสอนของศาสนาจะสามารถรับรู้และให้การตอบสนองทางด้านจิตวิญญาณแก่ผู้ป่วยได้เป็นอย่างดี รวมทั้งการบรรลุเป้าหมายของการปฏิบัติการพยาบาลคือการดูแลรักษาคนทั้งคนที่เป็นองค์รวมซึ่งจะช่วยให้การบริการพยาบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบนพื้นฐานของการเคารพต่อศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ (สิวลี, 2544) จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่ายังไม่มีการศึกษาการดูแลผู้ป่วยโดยใช้หลักการของศาสนาอิสลามเป็นแนวทางในการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาลและผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม และทั้งนี้ในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมนั้นผู้ดูแลมีทั้งพยาบาลไทยมุสลิมและ

พยาบาลไทยพุทธ ซึ่งพยาบาลไม่สามารถเลือกดูแลผู้ป่วยเฉพาะศาสนาใดศาสนาหนึ่งได้ และในการดูแลผู้ป่วยนั้นพยาบาลจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ผู้ป่วยเคารพนับถือ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาทั้งในส่วนของพยาบาลไทยพุทธ และพยาบาลไทยมุสลิม ซึ่งผลการศึกษานี้จะสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาลและผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่พยาบาลและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยในแนวทางของศาสนาอิสลาม รวมทั้งนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการพยาบาลให้สอดคล้องกับความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม ตลอดจนการพัฒนาระบบบริการในโรงพยาบาลให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยสูงอายุในชุมชนตามหลักการและแนวทางของศาสนาอิสลามต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาลและผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม
2. เพื่อเปรียบเทียบการให้ความสำคัญต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณระหว่างผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม พยาบาลไทยมุสลิมและพยาบาลไทยพุทธ
3. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณระหว่างผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม พยาบาลไทยมุสลิมและพยาบาลไทยพุทธ
4. เพื่อเปรียบเทียบการให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาลและผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม

คำถามการวิจัย

1. การให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม พยาบาลไทยมุสลิมและพยาบาลไทยพุทธ อยู่ในระดับใด
2. การให้ความสำคัญต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม พยาบาลไทยมุสลิมและพยาบาลไทยพุทธ แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. การรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม พยาบาลไทยมุสลิมและพยาบาลไทยพุทธ แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

4. การให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม พยาบาลไทยมุสลิม พยาบาลไทยพุทธ แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

กรอบแนวคิด/ทฤษฎี

สุขภาพในทัศนะของอิสลามเน้นมิติทางด้านจิตวิญญาณ เนื่องจากมีความเชื่อว่าความผาสุกทางจิตวิญญาณ (spiritual well-being) จะเป็นพลังนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดีโดยรวมทั้งในด้านร่างกาย จิตใจและสังคม (ดาร์รงค์, 2546) ดังนั้น ในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมเพื่อให้ผู้ป่วยมีการแสดงออกถึงความผาสุกทางจิตวิญญาณได้นั้น พยาบาลจึงต้องคำนึงถึงความคิด ความเชื่อ หลักศรัทธาและหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม ซึ่งได้มีคำสอนในคัมภีร์อัล-กุรอานและสุนนะฮ์ซึ่งเป็นพระวจนะและแบบอย่างของศาสดามุฮัมมัด ที่มุสลิมใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในทุกด้านและทุกแง่มุมของชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายรวมทั้งการให้ความสำคัญในเรื่องของสุขภาพอนามัย

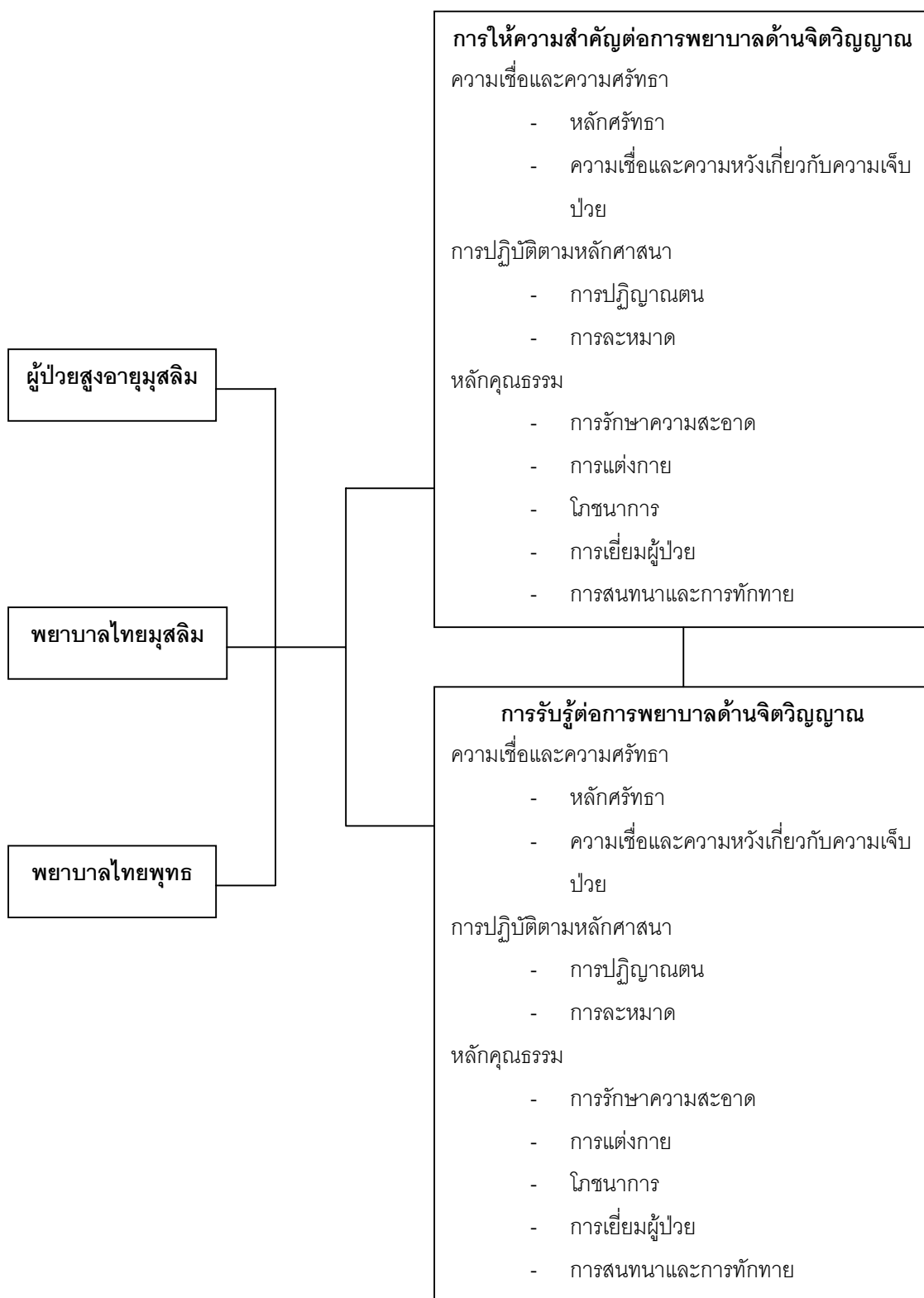
ดังนั้น กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงได้จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับหลักการพื้นฐาน 3 ประการของศาสนาอิสลาม (ดิเรก, 2539; บรรจง, 2543; มานี, 2544) คือ

1. ความเชื่อและความศรัทธา ได้แก่ หลักศรัทธา 6 ประการ ซึ่งมุสลิมจะละเว้นข้อหนึ่งข้อใดไม่ได้ได้อย่างเด็ดขาด ความเชื่อและความหวังเกี่ยวกับความเจ็บป่วยและการปฏิบัติตนขณะเจ็บป่วย

2. การปฏิบัติตามหลักศาสนา ซึ่งก็คือหลักปฏิบัติพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่ 1) การปฏิญาณตน 2) การละหมาด 3) การบริจาคทาน 4) การถือศีลอด และ 5) การบำเพ็ญฮัจญ์ ซึ่งผู้ศึกษาได้เลือกศึกษาหลักปฏิบัติเพียง 2 ประการที่ผู้ป่วยสามารถปฏิบัติระหว่างเข้าพักรักษาในโรงพยาบาล ได้แก่ การปฏิญาณตนและการละหมาด ซึ่งไม่สามารถละเว้นได้แม้ในยามเจ็บป่วย ส่วนการบริจาคทาน การถือศีลอดและการบำเพ็ญฮัจญ์ ในขณะเจ็บป่วยและเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลถือเป็นสภาวะที่ร่างกายของผู้ป่วยไม่พร้อมที่จะปฏิบัติ

3. หลักคุณธรรม เป็นข้อประพฤติปฏิบัติที่แสดงถึงความเคารพภักดีและความศรัทธาต่อพระเจ้า และเป็นการกระทำดีต่อเพื่อนมนุษย์ โดยผู้ศึกษาได้ทบทวนจากจรรยาบรรณที่มุสลิมใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน (บรรจง, 2543) ซึ่งเป็นการประพฤติปฏิบัติที่ผู้ป่วยและพยาบาลพึงกระทำโดยครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้ 1) การรักษาความสะอาด 2) การแต่งกาย 3) โภชนาการ 4) การเยี่ยมผู้ป่วย และ 5) การสนทนาและการทักทาย

จากการที่ผู้วิจัยใช้หลักการข้างต้นเป็นกรอบในการกำหนดกิจกรรมการพยาบาลด้านจิตวิญญาณแก่ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม เพื่อใช้ในการประเมินการให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาลและผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม ซึ่งการพยาบาลจะตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมได้ก็ต่อเมื่อผู้ป่วยและพยาบาลมีความคิดเห็นและการรับรู้ต่อความต้องการของผู้ป่วยตรงกัน รวมทั้งในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมนั้นผู้ดูแลทั้งพยาบาลไทยพุทธและไทยมุสลิม ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้นอกจากการเปรียบเทียบการให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาลและผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมแล้วนั้น ผู้วิจัยยังศึกษาเปรียบเทียบการให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาลไทยพุทธและไทยมุสลิมอีกด้วย ซึ่งสรุปได้ดังแผนภาพต่อไปนี้



ภาพ 1

กรอบแนวคิดการให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาลและผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม

นิยามศัพท์

การให้ความสำคัญต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณ หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อ ความสำคัญของการพยาบาลด้านจิตวิญญาณที่พยาบาลได้ให้แก่ผู้สูงอายุมุสลิมระหว่างเข้าพักรักษาในโรงพยาบาล ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อและความศรัทธา การปฏิบัติตามหลักศาสนาและหลักคุณธรรม ประเมินโดยแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามทั้ง 3 ประการ (ดิเรก, 2539; บรรจง, 2543; มานี, 2544)

การรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณ หมายถึง ความคิดเห็นโดยใช้ความรู้สึก ความเข้าใจและประสบการณ์ที่ได้รับเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการให้การพยาบาลด้านจิตวิญญาณ ซึ่งประเมินโดยแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามทั้ง 3 ประการ (ดิเรก, 2539; บรรจง, 2543; มานี, 2544)

ผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม หมายถึง ผู้สูงอายุเพศชายและหญิงที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปนับถือศาสนาอิสลามและเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลชุมชน

พยาบาลไทยมุสลิม หมายถึง พยาบาลวิชาชีพและพยาบาลเทคนิคที่นับถือศาสนาอิสลามและปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน โดยมีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงพยาบาลไม่ต่ำกว่า 1 ปี

พยาบาลไทยพุทธ หมายถึง พยาบาลวิชาชีพและพยาบาลเทคนิคที่นับถือศาสนาพุทธและปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน โดยมีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงพยาบาลไม่ต่ำกว่า 1 ปี

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการให้ความสำคัญและการรับรู้ต่อการพยาบาลด้านจิตวิญญาณของพยาบาลและผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม โดยเลือกศึกษาในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดปัตตานี

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นการศึกษาการพยาบาลด้านจิตวิญญาณในกลุ่มของผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมและพยาบาลซึ่งยังมีรายงานการวิจัยในส่วนนี้น้อย ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะใช้เป็นแนวทางในการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่พยาบาลและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเกี่ยวกับการดูแลที่ตอบ

สนองต่อความต้องการทางด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยสูงอายุมุสลิมตามแนวทางและหลักการของศาสนาอิสลาม

2. เป็นแนวทางในการวางแผนการพยาบาลเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยสูงอายุมุสลิม ขณะเข้าพักรักษาในโรงพยาบาลตามแนวทางและหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

3. เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบระบบบริการพยาบาลให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุมุสลิมขณะเข้าพักรักษาในโรงพยาบาลตามแนวทางและหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม